

Forslag til endringer i byggherreforskriften

I forskrift av 3. august 2009 nr. 1028 om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (Byggherreforskriften) foreslås følgende endringer:

§ 4 ledd skal lyde:

a) *bygge- eller anleggsarbeid*

1. oppføring av bygninger
2. innrednings-, utsmykkings- og installasjonsarbeid
3. montering og demontering av prefabrikkerte elementer
4. riving, demontering, ombygging og istandsetting
5. sanering og *vedlikeholdsarbeid, utenom arbeid som er rutinemessig eller mindre omfattende*
6. alminnelig anleggsvirksomhet
7. graving, sprengning og annet grunnarbeid
8. annet arbeid som utføres i tilknytning til bygge- eller anleggsarbeid.

b) *byggherre*: enhver fysisk eller juridisk person som får utført et bygge- eller anleggsarbeid.

c) *byggherrens representant*: enhver fysisk eller juridisk person som skal utføre konkrete plikter etter denne forskriften på byggherrens vegne, i henhold til skriftlig avtale med byggherren.

d) *koordinator*: enhver fysisk eller juridisk person som sørger for koordinering av *planlegging*, prosjektering eller utførelse på vegne av byggherren.

e) *prosjekterende*: enhver fysisk eller juridisk person som har til oppdrag å tegne, beregne, planlegge, eller beskrive hele eller deler av bygget eller anlegget som skal oppføres.

f) *enmannsbedrift*: virksomhet som ikke sysselsetter arbeidstakere.

g) *forbruker*: en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet.

h) *Planlegging*: *byggherrens planlegging før oppstart av prosjektering.*

§ 5 skal lyde:

Gjennomgående krav

Byggherren skal sørge for at hensynet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen blir ivaretatt.

Byggherren skal sikre at pliktene som er pålagt de prosjekterende, arbeidsgiverne og enmannsbedriftene i denne forskriften blir gjennomført.

Byggherren skal sørge for og legge til rette for nødvendig dialog og samhandling mellom prosjekterende, arbeidsgivere og enmannsbedrifter for å sikre at hensynet til arbeidstakernes sikkerhet, helse og arbeidsmiljø blir ivaretatt ved planlegging, prosjektering og utførelse av bygge- eller anleggsarbeider.

Byggherrens plikter under planlegging og prosjektering

- a) *Byggherren skal under planlegging og prosjektering ivareta sikkerhet, helse og arbeidsmiljø ved de arkitektoniske, tekniske eller organisasjonsmessige valg som foretas*
- b) *Byggherren skal kartlegge risikoforhold som har betydning for arbeidene som skal utføres. På bakgrunn av kartleggingen skal byggherren vurdere risiko, og det skal utarbeides planer med tiltak for å fjerne eller redusere risikoen.
Kartleggingen, risikovurderingen og planene skal dokumenteres.*
- c) *Byggherren skal sørge for at det avsettes tilstrekkelig tid til planlegging, prosjektering og utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner.*

Byggherrens plikter under utførelsen av arbeidet

Byggherren skal under utførelsen av arbeidene ivareta hensynet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø ved koordineringen av virksomhetenes arbeid på bygge- eller anleggsplassen

§ 6 skal lyde:

Tilbudsgrunnlag

Byggherren skal innarbeide i tilbudsgrunnlaget:

- a) *de risikoforholdene som er avdekket under planlegging og prosjektering og som ikke er fjernet, jf. § 5 fjerde ledd bokstav b.*
- b) *planer med tiltak som følger av kartleggingen og risikovurderingen etter § 5 fjerde ledd bokstav b.*

§ 7 skal lyde:

Byggherren skal før oppstart av arbeidet på bygge- eller anleggsplassen påse at det utarbeides en skriftlig plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i prosjektet.

Byggherren skal sørge for at arbeidsgivere og enmannsbedrifter:

- a) *gjøres kjent med planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø*
- b) *får informasjon når det skjer endringer i planen under prosjektets framdrift som kan ha betydning for arbeidstakernes sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.*

Oppdatert plan skal være lett tilgjengelig på arbeidsplassen.

Byggherren skal oppbevare planen i to år etter at bygge- eller anleggsarbeidet er avsluttet.

§ 8 skal lyde:

Krav til planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal beskrive hvordan risikoforholdene som følger av byggherrens og de prosjekterendes valg, skal håndteres.

Planen skal bygge på risikovurderinger, tilpasses det aktuelle bygge- eller anleggsarbeidet og skal inneholde

a) Organisasjonsplan for prosjektet

Organisasjonsplan som beskriver rollefordelingen og entreprisformen.

b) Fremdriftsplan for prosjektet

Fremdriftsplan som beskriver når og hvor de ulike arbeidsoperasjoner skal utføres etter § 5 andre ledd bokstav c, hvor det tas hensyn til *koordinering av de forskjellige arbeidsoperasjonene*.

c) Oversikt over spesifikke tiltak knyttet til arbeidet i prosjektet

Plan som beskriver de spesifikke tiltakene som er nødvendig for å redusere fare for liv og helse forårsaket av byggherrens og de prosjekterendes valg.

Eksempler på arbeid som kan innebære risiko for fare for liv og helse, er:

1. arbeid nær installasjoner i grunnen
2. arbeid nær høyspentledninger og elektriske installasjoner
3. arbeid på steder med passerende trafikk
4. arbeid hvor arbeidstakere kan bli utsatt for ras eller synke i gjørme
5. arbeid som innebærer bruk av sprengstoff
6. arbeid i sjakter, underjordisk masseforflytning og arbeid i tunneler
7. arbeid som innebærer fare for drukning
8. arbeid i senkekasser der luft er komprimert
9. arbeid som innebærer bruk av dykkerutstyr
10. arbeid som innebærer at personer kan bli skadet ved fall eller av fallende gjenstander
11. arbeid som innebærer riving av bærende konstruksjoner
12. arbeid med montering og demontering av tunge elementer
13. arbeid som innebærer fare for helseskadelig eksponering for støv, gass, støy eller vibrasjoner
14. arbeid som utsetter personer for kjemiske eller biologiske stoffer som kan medføre en belastning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø eller som innebærer et lov- eller forskriftsfestet krav til helsekontroll
15. arbeid med ioniserende stråling som krever at det utpekes kontrollerte eller overvåkede soner
16. arbeid som innebærer brann- og eksplosjonsfare
17. arbeid som innebærer fare for helseskadelig ergonomiske belastninger

d) Rutiner for behandling av endringer og oppdatering av planen

Planen skal inneholde rutine for behandling av endringer i planen. Rutinen skal blant annet beskrive hvordan endringsbehovet skal rapporteres og følges opp.

Byggherren sørge for å oppdatere planen fortløpende dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.

§ 10 skal lyde:

Byggherren skal sørge for at det senest en uke før arbeidet igangsettes, sendes en forhåndsmelding på fastsatt skjema til Arbeidstilsynet om bygge- eller anleggsarbeidet, dersom arbeidet vil vare ut over 15 virkedager eller den forventede arbeidsmengde overstiger 250 dagsverk. Dersom byggherren er forbruker, skal forhåndsmeldingen sendes inn av den virksomheten som påtar seg å utføre bygge- eller anleggsarbeidet.

Byggherren skal sørge for at forhåndsmeldingen er oppdatert. Oppdatert forhåndsmelding skal settes opp synlig på bygge- eller anleggsplassen.

Forhåndsmeldingen skal inneholde følgende opplysninger:

- a) dato for oversendelsen
- b) bygge- eller anleggsplassens adresse
- c) byggherrens navn, *organisasjonsnummer*, adresse og *telefonnummer*
- d) navn, *organisasjonsnummer*, adresse og *telefonnummer* til byggherrens representant
- e) prosjektets art
- f) koordinatorens navn, *organisasjonsnummer*, adresse og *telefonnummer*
- g) forventet dato for arbeidsstart på bygge- eller anleggsplassen
- h) forventet varighet av arbeidet på bygge- eller anleggsplassen
- i) forventet største antall arbeidstakere samtidig på bygge- eller anleggsplassen
- j) planlagt antall *virksomheter* og enmannsbedrifter
- k) angivelse av de *virksomheter* som byggherren har valgt og deres *organisasjonsnummer*
- l) *angivelse av de prosjekterende som byggherren har engasjert i prosjektet*
- m) *angivelse av hvilken virksomhet som er hovedbedrift*

Dersom byggherren, byggherrens representant eller koordinator er en juridisk person, skal det oppgis navn og telefonnummer til en kontaktperson.

§ 12 skal lyde:

Byggherren skal sørge for at det utarbeides dokumentasjon for bygningen eller anlegget om de forhold som kan ha betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø ved fremtidige arbeider. Dokumentasjonen skal beskrive bygget eller anleggets konstruksjon og utforming, samt de byggeprodukter som er brukt. Beskrivelsen skal være i det omfang som er nødvendig for å ivareta sikkerhet, helse og arbeidsmiljø ved drift, vedlikehold, endring og riving.

Byggherren skal sørge for at dokumentasjonen overleveres til eieren av bygget eller anlegget etter ferdigstillelse eller etter at brukstillatelse er gitt.

§ 13 skal lyde:

Arbeidet med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal koordineres dersom det er flere *prosjekterende* eller flere *utførende* virksomheter på bygge- eller anleggsplassen samtidig eller etter hverandre.

Byggherren kan selv ha rollen som koordinator eller velge en ekstern koordinator.

Byggherren kan *velge* en koordinator for hele prosjektet, eller velge en for *planleggings-* og *prosjekteringsfasen* og en for *utførelsesfasen*, som på byggherrens vegne utfører koordineringen etter § 14 og § 15 i denne forskriften.

Valg av koordinator fritar ikke byggherren for sitt ansvar på området.

Koordinatoren skal ikke ha andre plikter eller oppgaver som kan komme i konflikt med rollen som koordinator. Byggherren skal før valg av koordinator vurdere om slik konflikt kan oppstå. Vurderingen skal dokumenteres.

Byggherren kan ikke velge en prosjekterende eller utførende virksomhet i prosjektet som koordinator.

Byggherren skal gjennom en skriftlig avtale klargjøre hvilke plikter og fullmakter som koordinatoren skal ha. I tilfeller der byggherren selv har rollen som koordinator, skal det foreligge en tilsvarende skriftlig beskrivelse.

Byggherren skal jevnlig følge opp at koordinatoren oppfyller sine plikter. Byggherren skal dokumentere oppfølgingen.

Koordinatoren skal ha den nødvendige kunnskap om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, inkludert arbeidsmiljølovgivningen og inneha nødvendig kompetanse for å følge opp aktuelle risikoforhold i prosjektet.

§ 14 skal lyde:

Koordinering og oppfølging av arbeidet med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Koordineringen skal ivareta hensynet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen.

Koordineringen skal sørge for og legge til rette for dialog og samarbeid mellom involverte aktører

Byggherren skal sørge for at koordinator for planlegging- og prosjektering overleverer kunnskap om risikoforhold som er avdekket under planlegging- og prosjekteringen og tiltak som skal iverksettes for å fjerne eller redusere risiko til koordinator for utførelse.

Koordinering ved planlegging- og prosjektering omfatter å:

- a) sørge for informasjonsdeling mellom de enkelte prosjekterende slik at risiko innenfor og mellom de ulike fagene blir identifisert og ivaretatt.
- b) sørge for utarbeidelse av planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.

Koordineringen under utførelse omfatter å:

- a) følge opp de risikoforhold som fremgår av byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø
- b) følge opp at det utarbeides tidsplaner som sikrer at det avsettes tilstrekkelig tid til utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner
- c) følge opp at arbeidsgivere og enmannsbedrifter gjennomfører planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.
- d) følge opp arbeidsgivere og enmannsbedrifters arbeid som kan påvirke hverandre med hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, inkludert samarbeidet mellom arbeidsgivere og enmannsbedrifter
- e) følge opp at kravene etter § 9 gjennomføres.
- f) sørge for at det føres oversiktslister etter § 15.

§ 15 skal lyde:

Byggherren skal som ledd i koordineringen føre en oversiktsliste over alle som *skal* utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen. Oversiktslisten skal føres elektronisk, kontrolleres og *oppdateres* daglig.

Oversiktslisten skal inneholde følgende opplysninger:

- a) navn og adresse på bygge- eller anleggsplassen
- b) navn på byggherren
- c) navn på arbeidsgivere eller enmannsbedrifter eller for innleide arbeidstakere navnet på innleievirksomheten
- d) organisasjonsnummer for registreringspliktige virksomheter
- e) navn, fødselsdato, *arbeidsgiver* og HMS-kortnummer på alle som *skal* utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen.

Listene skal være tilgjengelige og skal på oppfordring vises til arbeidsgiveren, verneombudet og Arbeidstilsynet. Listene skal oppbevares i seks måneder etter at bygge- eller anleggsarbeidet er avsluttet.

§ 16 skal lyde:

Byggherren kan skriftlig avtale at en juridisk eller fysisk person på byggherrens vegne skal gjennomføre nærmere angitte plikter etter denne forskriften (byggherrens representant). *Avtalen skal klargjøre hvilke plikter og fullmakter som byggherrens representant skal ha.*

Valg av byggherrens representant fritar ikke byggherren fra sitt ansvar.

Byggherrens representant skal ikke ha andre plikter eller oppgaver som kan komme i konflikt med de oppgaver vedkommende skal gjennomføre på vegne av byggherren. Byggherren skal før valg av byggherrens representant vurdere om slik konflikt kan oppstå. Vurderingen skal dokumenteres.

Byggherren kan ikke velge en prosjekterende eller utførende virksomhet i prosjektet som byggherrens representant.

Byggherrens representant skal ha den nødvendige kunnskap om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, inkludert arbeidsmiljølovgivningen.

Byggherren skal jevnlig følge opp at byggherrens representant oppfyller sine plikter. Byggherren skal dokumentere oppfølgingen.

§ 17 skal lyde:

Den prosjekterende skal under utførelsen av sine oppdrag risikovurdere forhold knyttet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen. *Risikovurderingen skal også ivareta grensesnittet mot andre fag. Risikovurderingen skal dokumenteres.*

Hensynet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal ivaretas gjennom valg av arkitektoniske eller tekniske løsninger.

De forhold som kan ha betydning for fremtidige arbeider skal dokumenteres, jf. § 12.

Dersom det kan oppstå risikoforhold som krever spesifikke tiltak, jf. forskriften § 8 første ledd bokstav c, skal dette beskrives og meddeles byggherren.

Den prosjekterende skal medvirke i dialogen og samhandlingen etter § 5 tredje ledd.

§ 18 skal lyde:

Arbeidsgiveren og enmannsbedriften skal følge planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø og følge byggherrens eller koordinators anvisninger.

Arbeidsgiveren og enmannsbedriften skal planlegge og gjennomføre arbeidet på bakgrunn av nødvendige risikovurderinger, og foreta løpende risikovurdering av identifiserte risikoområder i byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.

Arbeidsgiveren skal innarbeide relevante deler av planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i virksomhetens system for internkontroll, jf. forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften).

Innarbeidingen skal skje slik at planens bestemmelser kan identifiseres.

Arbeidsgiveren og enmannsbedriften skal informere byggherren om risikoforhold forårsaket av byggherrens og de prosjekterendes valg som ikke er beskrevet i planen.

Arbeidsgiveren og enmannsbedriften skal informere byggherren om behov for endring i planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø som kan ha betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.

Arbeidsgiveren og enmannsbedriften skal medvirke i dialogen og samhandlingen etter § 5 tredje ledd.

Arbeidsgiveren skal sørge for at de forebyggende tiltakene i § 9 blir gjennomført.

Enmannsbedriften skal sørge for at kravene etter § 9 som gjelder for enmannsbedrifter, blir gjennomført.

§ 19 skal lyde:

Arbeidsgiveren skal informere verneombudet om planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø før oppstart av bygge- eller anleggsarbeidet.

Arbeidsgiveren skal på en forståelig måte informere arbeidstakerne og verneombudet om alle tiltak som skal treffes om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen.